

Mit o Danaidach

- [Mit o Danaidach](#)

Martin Johann Schmidt, „Kara Danaid”, olej, blacha miedziana, 1785, Galeria Narodowa Słowenii, Lublana, Słowenia, wikipedia.org, domena publiczna

Ważne daty

1785 – powstanie obrazu Martina Johana Schmidta *Kara Danaid*

1889-1890 – powstanie rzeźby Auguste'a Rodina *Danajda*

1903 – powstanie obrazu Johna Williama Waterhouse'a *Danaidy*

1922-1925 – powstanie obrazu Johna Singera Sargenta *Danaidy*

Scenariusz lekcji dla nauczyciela

Źródło: online-skills, licencja: CC0.

III. W zakresie kompetencji społecznych. Uczeń:

2. nabiera umiejętności szybkiego praktycznego zastosowania i ćwiczenia nowo nabytej wiedzy;

5. dzięki poznaniu źródeł kultury polskiej, europejskiej i światowej staje się jej świadomym odbiorcą i uczestnikiem.

Nauczysz się

interpretować mit o Danaidach;

rozpoznawać jego przetworzenia w sztuce i literaturze epok późniejszych;

określać znaczenie tego mitu i jego przetworzeń.

Danaos i Ajgyptos

Herosi Danaos i Ajgyptos byli braćmi-bliźniakami. Według niektórych wersji mitu byli oni synami boga rzeki Nil, wedle innych – potomkami Zeusa i jego kochanki Io. Jak wielu innych bliźniaków w tradycji mitologicznej bracia nienawidzili się od wczesnej młodości. Ich spór wzmocniony był dodatkowo przez fakt, że Ajgyptos był królem Egiptu i rościł sobie prawo do decydowania o losach całej rodziny. Podjął mianowicie decyzję, że jego własnych pięćdziesięciu synów, których miał z małżeństw z różnymi kobietami, powinno poślubić swoje pięćdziesiąt kuzynek, córek Danaosa. Zarówno Danaos, jak i jego córki, zwane Danaidami – z których najstarsza była Hypermestra – tych małżeństw sobie nie życzyli. Aby ocalić córki przed wymuszonymi związkami, Danaos skonstruował pierwszy okręt w historii i popłynął z dziewczętami do [Argos](#). Wybrał to greckie miasto na Peloponezie, bo to stamtąd miała wywodzić się Io, pramatka ich rodu.

Mity różnie opisują zachowanie Danaosa po dotarciu do Hellady. Według niektórych zmierzył się z królem Argos w walce o władzę nad miastem i okazał zwycięski – lud wolał go od poprzedniego króla, bo znaki wróżebne bardziej mu sprzyjały. Według innych wersji król Argos, Pelasgos, przyjął Danaosa i jego córki gościnnie i udzielił im azylu w swym mieście, choć wiedział, że prędzej czy później oznacza to nieuniknioną wojnę z Ajgyptosem. Kiedy jednak najstarszy syn Ajgyptosa, Linkeus, oraz jego bracia wraz z armią przybyli do Grecji, Danaos zmienił zdanie: przekonany, że nie ma szans na zwycięstwo, zgodził się – pozornie! – na małżeństwo córek z synami brata.

Ćwiczenie 1

Po zapoznaniu się z opowieścią o Danaosie i Ajgyptosie połącz imiona i nazwy ze zdaniami, do których pasują.

Danaos uciekł do miasta .

Za pramatkę rodu Danaosa i Ajgyptosa uchodziła pochodząca z Grecji dziewczyna imieniem

.

Boskim przodkiem obu braci był władca Olimpu .

Io

Zeus

Argos

Ćwiczenie 2

Uzupełnij zdania

miał 50 córek.

był królem Egiptu.

Danaidy

Danaidy - tekst źródłowy

Ajgyptos wysłał swoich synów do Argos, zapowiadając im, by nie wracali, póki nie ukarzą Danaosa i całej jego rodziny. Po przybyciu na miejsce prosili Danaosa, by pozwolił im ożenić się z jego córkami (...). Danaos obiecał, że zrobi wszystko, czego zażądają synowie Ajgyptosa, jeżeli tylko przerwą obleżenie.

Rozpoczęły się przygotowania do masowego ślubu (...). W czasie uczty weselnej Danaos rozdał potajemnie swym córkom ostre szpilki, nakazując, by ukryły je we włosach. O północy każda przeszła szpilką serce swego małżonka. Tylko jeden się uratował: Hypermestra, za poradą bogini Artemidy, oszczędziła życie Linkeusa.

Źródło: Robert Graves, *Mity greckie*, przeł. H. Krzeczkowski, PIW, Warszawa 1992, wyd. V, s. 1

W [Tartarze](#) Danaidy za karę wiecznie napełniają wodą dziurawą beczkę.

Źródło: Pierre Grimal, *Słownik mitologii greckiej i rzymskiej*, Warszawa–Wrocław 1990, wyd. II, s. 68

Ćwiczenie 3

Do charakterystyk postaci, związanych z mitem o Danaosie i Ajgyptosie, dopasuj imiona.

Ojciec pięćdziesięciu synów.

Nil

Najstarsza z Danaid.

Danaos

Najstarsze z dzieci Ajgyptosa.

Pelasgos

Król Argos w czasie, kiedy przybył tam Danaos.

Ajgyptos

Heros, który zgodził się na małżeństwo córek z kuzynami.

Hypermestra

Bóg rzeki, uważany niekiedy za ojca Danaosa i Ajgyptosa.

Linkeus

Ćwiczenie 4

Jak na imię miał mąż Hypermestry?

Linekus

Ajgyptos

Danaos

Przedstawienie przykładów przedstawień mitu o ukaraniu Danaid w sztuce późniejszej

Martin Johann Schmidt, „Kara Danaid”, olej, blacha miedziana, 1785, Galeria Narodowa Słowenii, Lublana, Słowenia, wikipedia.org, domena publiczna

Martin Johann Schmidt (1718–1801) był cenionym austriackim malarzem i rysownikiem późnobarokowo-rokokowym. Znany był przede wszystkim z malarstwa o charakterze religijnym; w późniejszym okresie twórczości chętnie sięgał także po tematykę mitologiczną.

Danaidy przedstawiają karę tytułowych bohaterek w Hadesie. W podziemnej jaskini liczne nagie postacie Danaid ukazane są w trakcie czerpania wody i wypełniania nią beczki bez dna. W rogu obrazu widzimy postać bóstwa rzeki, z którego dzbana leje się woda, wypełniająca rzekę. Zwraca uwagę kunsztowna kompozycja centralnej grupy Danaid, zgrupowanych wokół drewnianej beczki.

John William Waterhouse, „Danaiidy”, olej na płótnie, 1903, kolekcja prywatna, wikimedia.org, domena publiczna

John William Waterhouse (1849–1917) był brytyjskim malarzem zainspirowanym nurtem prerafaelitów. W jego twórczości ważną rolę odgrywa tematyka mitologiczna. W jego obrazie poświęconym Danaidom na pierwszym planie znajdują się postacie trzech spośród siostr (dwie inne widzimy w tle) z błyszczącymi dzbanami w dłoniach. Nalewają z nich wodę do ozdobnego naczynia, z którego woda natychmiast ucieka.

John Singer Sargent, „Danaiidy”, olej na płótnie, 1922–1925, Muzeum Sztuk Pięknych, Boston, Stany Zjednoczone Ameryki, wikimedia.org, domena publiczna

John Singer Sargent (1856-1925) był popularnym amerykańskim portrecistą, pejzażystą i malarzem scen mitologicznych. W jego twórczości można również znaleźć liczne przykłady murali. *Danajdy* są obrazem ukazującym bohaterki jako grupę rzeźbiarską, inspirowaną sztuką grecką. W centrum obrazu znajduje się naczynie: bohaterki ze strony lewej stoją w kolejce, by wlać do niego wodę ze swoich dzbanów, bohaterki po prawej oddalają się z pustymi naczyniami.

Polecenie 1

Na podstawie lektury tekstu źródłowego przeczytanego na lekcji oraz poznanych na lekcji obrazów opisz krótko, na czym polega kara, jaka spotkała Danaidy w Tartarze. Jak interpretujesz jej symboliczne znaczenie?

Zapisz swoją odpowiedź.

Prezentacja pt. *Danajda Auguste'a Rodina*

„Danajda Auguste'a Rodina”, online-skills, CC BY 3.0

Ćwiczenie 5

Podczas lekcji poznaliśmy dzieła klasycznych artystów, nawiązujące do mitów związanych z Danaidami. Autorem poniższego dzieła jest:

John William Waterhouse

John Singer Sargent

Auguste Rodin

Ćwiczenie 6

Hypermestra

Nie wszystkie Danaidy zabiły mężów. Rozkazowi ojca sprzeciwiła się najstarsza z sióstr, Hypermestra. Jej mąż, Lynkeus, ocalał ostrzeżony przez nią i zdołał zbiec przed zabójcami, którzy gotowi byli popełnić morderstwo, do którego nie posunęła się dziewczyna.

Danaos uznał zachowanie Hypermestry za zdradę i postawił córkę przed sądem, złożonym z mieszkańców Argos. Za złamanie ojcowskiego rozkazu groziła jej kara śmierci.

Dziewczynę ocalili jednak bogowie: od kary uratowała ją bogini miłości, Afrodyta.

Hypermestra i Linkeus spotkali się ponownie i pozostali małżonkami: od nich wywodzi się królewska dynastia miasta Argos.

Także i w zaświatach Hypermestra została wynagrodzona za to, że nie zgodziła się wziąć udziału w zabójstwie: podczas gdy jej siostry napełniają na wieki wodą dzban bez dna, ona przebywa wśród herosów na [Polach Elizejskich](#), miejscu dla dusz błogosławionych.

Polecenie 2

Historię Hypermestry i Linkeusa opisał w *XIV Heroidzie* Owidiusz. Heroidy to cykl fikcyjnych listów, napisanych przez zakochane bohaterki do swoich mężów, kochanków lub obiektów uczuć. W *Heroidzie XIV* uwięziona Hypermestra skarży się na swój los i wspomina, jak ocaliła Lynkeusa przed śmiercią.

Przy pomocy słowniczka przeczytaj poniższy łaciński tekst, będący fragmentem wspomnień Hypermestry, a następnie odpowiedz na pytania:

1. Czego obawiała się Hypermestra?
2. O kim bohaterka mówi *de tot modo fratribus unus*?
3. Jakie polecenie wydała Hypermestra Linkeusowi?
4. Co Lynkeus zobaczył w dłoni Hypermestry?

*patrem famulosque patris lucemque timebam.
expulerunt somnos haec mea dicta tuos:
„surge age, Belide, de tot modo fratribus unus!
nox tibi, ni properas, ista perennis erit!”
territus exurgis, fugit omnis inertia somni,
adspicis in timida fortia tela manu.
quaerenti causam „dum nox sinit, effuge!” dixi,
dum nox atra sinit, tu fugis, ipsa moror.*

Źródło: Owidiusz, *Heroida XIV*

Ćwiczenie 7

Oceń, czy poniższe zdania są zgodne czy niezgodne z mitem o Danaidach. Wskaż zdania prawdziwe.

Hypermestra była żoną Ajgyptosa.

Hypermestra i jej siostry noszą wodę w sitach do beczki bez dna.

Wszyscy synowie Danaosa zginęli z rąk swoich żon.

Danaos z córkami przybył do Myken.

Danaos i Agjyptos nienawidzili się wzajemnie.

Danaidy zostały po śmierci ukarane w Tartarze.

Polecenie 3

Danaidy zapisały się w historii jako morderczynie swoich mężów. Zrobiły to jednak na polecenie ojca i z poczuciem, że nie chcą wymuszonych na nich przemocą małżeństw z kuzynami. Ukarane za to zostały noszeniem na wieki wody w sicie do dziurawej beczki. Czy zgadzasz się z taką karą? Czy też widzisz jakieś okoliczności łagodzące? Napisz wypracowanie na 1500 słów, na temat „Czy słusznie Danaidy zostały ukarane wieczną karą w Tartarze?”.

Słowniki

Słownik pojęć

Argos

greckie miasto na Peloponezie, znane z mitów i z historii.

Pola Elizejskie

w mitologii greckiej ta część zaświatów, w której przebywają dusze błogosławione.

Tartar

mitologiczne miejsce karni złoczyńców w tradycji greckiej.

Słownik łacińsko - polski

Źródło: online-skills, licencja: CCO.

Galeria dzieł sztuki

Martin Johann Schmidt, „Kara Danaid”, olej, blacha miedziana, 1785, Galeria Narodowa Słowenii, Lublana, Słowenia, wikipedia.org, domena publiczna

Bibliografia

R. Graves, *Mity greckie*, przeł. H. Krzeczkowski, PIW, wyd. V, s. 1, Warszawa 1992

P. Grimal, *Słownik mitologii greckiej i rzymskiej*, Ossolineum, wyd. II, s. 68, Warszawa–Wrocław 1990

Owidiusz, *Heroida XIV*

Źródła internetowe:

encyklopedia.pwn.pl